

STÆRKE OG EFFEKTIVE NATIONALE MENNE- SKERETTIGHEDS- INSTITUTIONER

UDFORDRINGER, LOVENDE
PRAKSIS OG MULIGHEDER

—
SAMMENDRAG

1

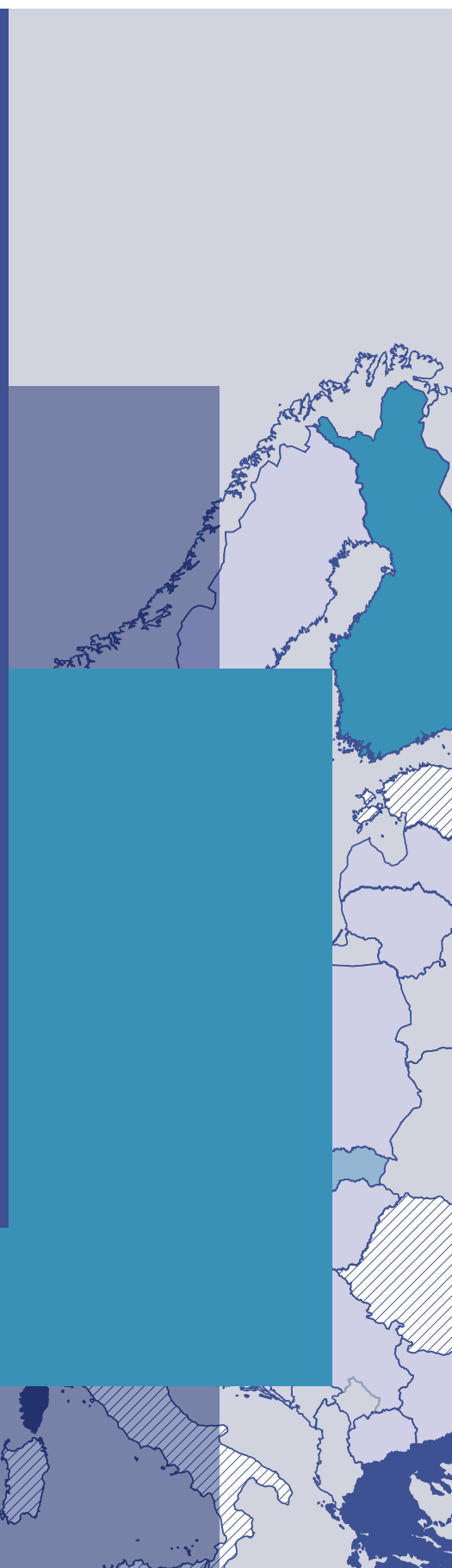
Hvad er nationale
menneskerettighedsinstitutioner?

2

Kendskabet til de nationale
menneskerettighedsinstitutioner
i EU

4

Vigtigste resultater og FRA's
udtalelser

© Den Europæiske Unions Agentur for Grundlæggende Rettigheder, 2021

Eftertryk tilladt med kildeangivelse.

Ved enhver anvendelse eller gengivelse af fotos eller andet materiale, der ikke er omfattet af den Europæiske Unions Agentur for Grundlæggende Rettighederophavsret, skal der indhentes tilladelse direkte fra indehaverne af ophavsrettighederne.

Hverken Den Europæiske Unions Agentur for Grundlæggende Rettigheder eller nogen person, der handler på vegne af Den Europæiske Unions Agentur for Grundlæggende Rettigheder, er ansvarlig for brugen af følgende oplysninger.

Luxembourg: Den Europæiske Unions Publikationskontor, 2021

Print	ISBN 978-92-9461-068-3	doi:10.2811/42009	TK-01-20-631-DA-C
PDF	ISBN 978-92-9461-033-1	doi:10.2811/27220	TK-01-20-631-DA-N

Foto:

Titelblad: © FRA

Side 3: © AdobeStock – photo 5000

Side 8: © AdobeStock – konoplizkaya

Side 13: © AdobeStock – Guillaume Le Bloas

De nationale menneskerettighedsinstitutioner er en afgørende del af systemet til beskyttelse af menneskerettigheder på nationalt plan. Ved at skabe større bevidsthed, yde rådgivning, overvåge og stille myndighederne til ansvar har de en central rolle med hensyn til at navigere mellem nutidens store menneskerettighedsudfordringer – og tackle både vedvarende problemstillinger som diskrimination og ulighed og nye spørgsmål som f.eks. konsekvenserne af kunstig intelligens og covid-19-pandemien for rettighederne.

I rapporten, der offentliggøres 10 år efter FRA's første tilbunds gående undersøgelse af de nationale menneskerettighedsinstitutioner, ses der nærmere på sådanne organer i EU samt i Nordmakedonien, Serbien og Det Forenede Kongerige. I rapporten undersøges den relevante udvikling, udfordringerne for deres effektivitet og måder til at maksimere deres indflydelse. Den viser endvidere lovende praksis og muligheder for større inddragelse som f.eks. institutionernes rolle med hensyn til at understøtte overvågningen af overholdelsen af retsstatsprincippet og EU's charter om grundlæggende rettigheder.

FRA's resultater understreger, at for at kunne udnytte deres potentiale skal de nationale menneskerettighedsinstitutioner have et klart mandat, uafhængighed og tilstrækkelige ressourcer, og medlemmerne skal afspejle vores samfunds mangfoldighed. De skal ligeledes opfylde Parisprincippet om nationale menneskerettighedsinstitutioners uafhængighed og effektivitet, der er godkendt af De Forenede Nationer.

Parisprincippet

Parisprincippet er det grundlæggende dokument, som etablerede det internationale grundlag for nationale menneskerettighedsinstitutioner. De fastsætter minimumsstandarderne for de nationale menneskerettighedsinstitutioner og opstiller de internationale benchmarks, på basis af hvilke de kan akkrediteres. Parisprincippet blev vedtaget af FN's Generalforsamling, resolution 48/134 af 20. december 1993.

Dokumentet i sin helhed kan læses på følgende link:

Principper om nationale institutioners status (Parisprincippet)

HVAD ER NATIONALE MENNESKERETTIGHEDSINSTITUTIONER?

Nationale menneskerettighedsinstitutioner er uafhængige organisationer, der oprettes af stater med henblik på at fremme og beskytte menneskerettighederne inden for deres lande. Organisationerne antager forskellige former – f.eks. menneskerettighedskommissioner, ombudsinstitutioner – og har almindeligvis mange forskellige mandater. Eksempelvis er halvdelen af de nationale menneskerettighedsinstitutioner, der er omfattet af denne rapport, også ombudsinstitutioner, og 16 har enten fulde eller delvise ligestillingsmandater. Uanset deres præcise struktur og beføjelser er de afgørende for at fremme menneskerettighederne på nationalt plan.

De nationale menneskerettighedsinstitutioner er uløseligt forbundet med international menneskerettighedslovgivning, hvilket styrker deres roller og indflydelse, og de er underlagt de internationale minimumsstandarder, der er fastsat i Parisprincippet. Disse principper skaber rammerne for uafhængighed og effektivitet med hensyn til at fremme og beskytte menneskerettighederne. De Forenede Nationers (FN) 2030-dagsorden for bæredygtig udvikling, specifikt mål 16 for bæredygtig udvikling vedrørende stærke institutioner, omfatter en indikator for nationale menneskerettighedsinstitutioner, der opfylder Parisprincippet (indikator 16.A.1).

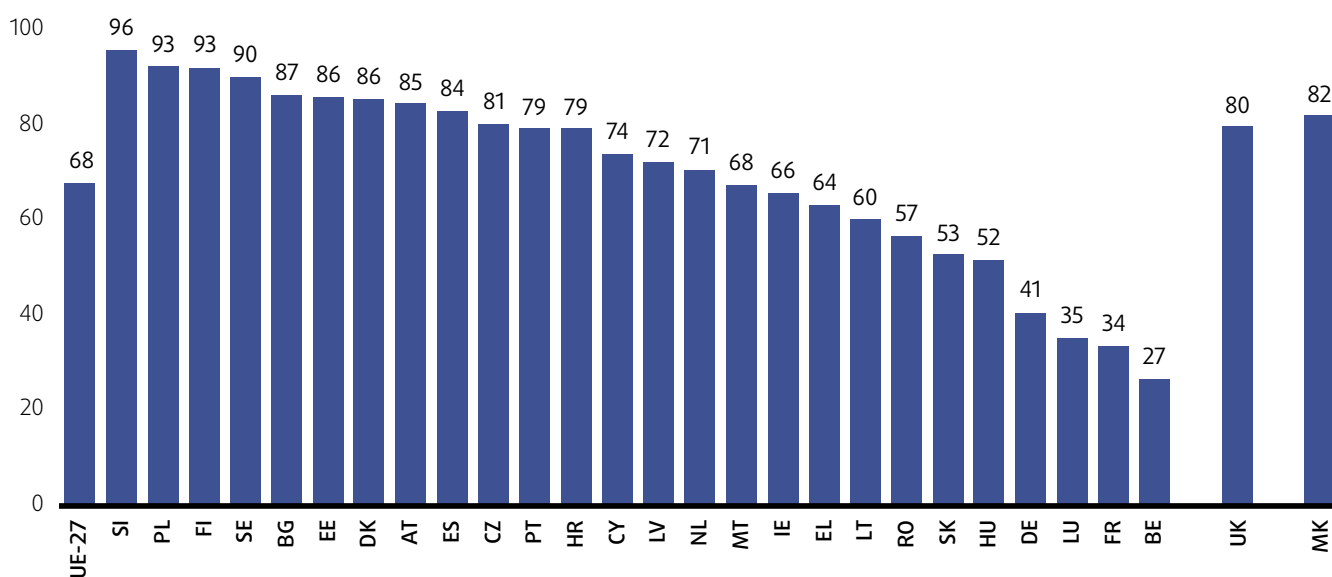
KENDSKABET TIL DE NATIONALE MENNESKERETTIGHEDSINSTITUTIONER I EU

Ifølge FRA's undersøgelse om grundlæggende rettigheder ⁽¹⁾ fra 2019 – der omfatter EU-27, Nordmakedonien og Det Forenede Kongerige – har 68 % af borgerne generelt hørt om den nationale menneskerettighedsinstitution i deres land. Men kendskabet til de nationale menneskerettighedsinstitutioner er meget forskelligt fra land til land, fra 96 % i Slovenien til 27 % i Belgien (se figur 1). I gennemsnit har unge i alderen 16-29 år 60 % eller mindre kendskab til den nationale menneskerettighedsinstitution i deres land end ældre (68 % eller mere). Personer, der er betydeligt begrænset i deres daglige aktiviteter (f.eks. handicappede), har 58 % eller mindre kendskab end personer uden begrænsninger (70 %). Der er ingen forskelle mellem mænd og kvinder med hensyn til kendskabet til den nationale menneskerettighedsinstitution.

Nationale menneskerettighedsinstitutioner har følgende karakteristika:

- ★ særlige uafhængige enheder, der er oprettet i henhold til national lovgivning – refererer typisk til det nationale parlament
- ★ institutionerne har et bredt mandat til at fremme oplysning og uddannelse og beskytte menneskerettigheder ved at overvåge aktiviteter og behandle, undersøge og rapportere individuelle klager
- ★ nationale organer, der rådgiver om og overvåger menneskerettighederne
- ★ institutioner, der gennem en international fagfælle vurderingsproces er akkrediteret som opfyldende Parisprincipperne fuldt ud (A-status) eller delvist (B-status)
- ★ organisationer, der har mandat til at overvåge og rapportere på nationalt og internationalt plan om deres stats menneskerettighedsresultater
- ★ organer, der har ret til at deltage i FN's Menneskerettighedsråd og andre internationale menneskerettighedsmekanismer.

FIGUR 1: KENDSKAB TIL DEN RESPEKTIVE NATIONALE MENNESKERETTIGHEDSINSTITUTION, EFTER LAND (%) ^(a) ^(b) ^(c) ^(d) ^(e)

Kilde: FRA, Fundamental Rights Survey, 2019 [Dataindsamling i samarbejde med Nederlandenes statistiske kontor (NL), Centre des technologies de l'information d'Etat (LU) og Østrigs statistiske kontor (AT)]

▲ Noter:

^(a) Af alle respondenter, der blev anmodet om at udfylde afsnittet »Bevidsthed omkring rettigheder og ansvar« i undersøgelsen (n = 26,045).

^(b) Med hensyn til Italien blev der ikke identificeret nogen organisation svarende til en national menneskerettighedsinstitution.

^(c) Med hensyn til lande med to nationale menneskerettighedsinstitutioner blev den bedst kendte valgt til undersøgelsen.

^(d) Muligheden »foretrækker ikke at fortælle« blev valgt af færre end 1 % af respondenterne og »ved ikke« af højst 2 % i nogle medlemsstater.

^(e) Spørgsmål: »Har du nogen sinde hørt om nogen af følgende? Svar venligst med det første, der falder dig ind. [NAVN PÅ DEN NATIONALE (AKKREDITEREDE) MENNESKERETTIGHEDSINSTITUTION]«.

⁽¹⁾ FRA (2020), *What do fundamental rights mean for people in the EU? – Fundamental Rights Survey*, Luxembourg, Publikationskontoret.

Tackling af covid-19

Den nationale menneskerettighedsinstitution i **Finland** har reageret hurtigt på covid-19-foranstaltningerne og oprettet et websted, der forklarer de lovgivningsmæssige ændringer og indvirkningen heraf på menneskerettighederne og de grundlæggende rettigheder (*).

Den nationale menneskerettighedsinstitution i **Polen** har oprettet en destinationsside på sit websted med alle institutionens aktiviteter i forbindelse med pandemien og dens overvågning af regeringens reaktion på covid-19 (**).

Den nationale menneskerettighedsinstitution i **Luxembourg** sendte et åbent brev til premierministeren. Den ser med tilfredshed på regeringens daglige bestræbelser for at sikre, at hele befolkningen beskyttes i denne vanskelige periode, og har sat sig til opgave at overvåge udviklingen og sikre, i hvilket omfang begrænsninger

for de grundlæggende rettigheder og frihedsrettighederne er nødvendige og står i rimeligt forhold til det, som situationen kræver, og minder om, at »menneskerettigheder udgør en klar og uundværlig ramme for, at regeringen kan garantere en rimelig balance mellem beskyttelsen af folkesundheden og respekten for de grundlæggende rettigheder og individuelle frihedsrettigheder« (***)).

(*) Finland, menneskerettighedscenter (2020), COVID 19.
(**) Polen, kommissær for menneskerettigheder (2020), Koronavirus i epidemia w Polsce.
(***) Luxembourg, CDDH, Lettre ouverte du président de la CCDH au Premier Ministre. For flere oplysninger om, hvordan covid-19-pandemien berørte befolkningens grundlæggende rettigheder, se FRA's **coronavirus-bulletiner**.

Vigtigste resultater og FRA's udtalelser

Vigtigste resultater

- ★ **Tilstrækkelige beføjelser:** Nationale menneskerettighedsinstitutioner har ofte brede mandater. De omfatter mange af de områder af EU-retten, hvor EU's charter om grundlæggende rettigheder finder anvendelse. Dette gælder overvågning af grundlæggende rettigheder, klagebehandling, undersøgelse af rettighedskrænkelser, rådgivning af politiske beslutningstagere samt samarbejde med andre rettighedsorganer på nationalt og internationalt plan. For at styrke deres indflydelse bør medlemsstaterne – både regeringer og parlamenter – formelt rådføre sig med dem, følge op på deres anbefalinger og besvare deres konkrete spørgsmål.
- ★ **Styrket rolle på EU-plan:** EU arbejder støt på at integrere de grundlæggende rettigheder i EU's lovgivning og finansiering og kunne trække mere på de nationale menneskerettighedsinstitutioner i overvågningen af gennemførelsen af forpligtelserne for så vidt angår de grundlæggende rettigheder i henhold til EU-lovgivningen, herunder EU's retligt bindende charter om grundlæggende rettigheder. EU kunne også regelmæssigt samarbejde med dem i spørgsmål om grundlæggende rettigheder, såsom retsstatsprincippet eller anvendelsen af chartret.
- ★ **Opfyldelse af FN's Parisprincipper:** 16 nationale menneskerettighedsinstitutioner i EU er nu i fuld overensstemmelse med FN's vejledende principper, hvilket er en stigning fra ni, siden FRA offentliggjorde sin første oversigt over nationale menneskerettighedsinstitutioner i 2010. Seks andre lande har nationale menneskerettighedsinstitutioner, der ikke opfylder principperne, og de øvrige fem er i færd med at oprette nationale menneskerettighedsinstitutioner og ønsker akkreditering og overensstemmelse med principperne. Der er nu også et europæisk netværk (ENNHRI), som støtter, styrker og forbinder de nationale menneskerettighedsinstitutioner. Alle medlemsstater bør trække på denne støtte og sikre, at deres nationale menneskerettighedsinstitutioner er i fuld overensstemmelse med FN's principper.
- ★ **Beskyttelse og uafhængighed:** Næsten halvdelen af lederne af de nationale menneskerettighedsinstitutioner er retligt beskyttet mod strafferetligt og civilretligt ansvar. 13 nationale menneskerettighedsinstitutioner har rapporteret, at deres medarbejdere er blevet udsat for trusler og chikane i forbindelse med deres arbejde. Medlemsstaterne bør beskytte de nationale menneskerettighedsinstitutioner og deres medlemmer og personale, også ved lov, og sikre, at disse institutioner er fuldstændig uafhængige i deres arbejde.
- ★ **Mangfoldighed:** Dialog med et bredt udsnit af samfundet kan skabe øget bevidsthed omkring rettigheder og gøre de nationale menneskerettighedsinstitutioner mere effektive. Dette indebærer også, at der knyttes tættere bånd til civilsamfundet, regioner og byer.
- ★ **Tilstrækkelige ressourcer:** Mange nationale menneskerettighedsinstitutioner mangler fortsat personale til at varetage deres mange mandater. Medlemsstaterne bør derfor give dem de nødvendige finansielle og menneskelige ressourcer til effektivt at udføre deres opgaver.

I de 10 år siden FRA's første rapport om nationale menneskerettighedsinstitutioner er antallet af nationale menneskerettighedsinstitutioner, der opfylder Parisprincipperne, steget fra ni til 16 i de nuværende 27 EU-medlemsstater. Yderligere seks medlemsstater har nationale menneskerettighedsinstitutioner, der ikke er i fuld overensstemmelse med principperne. Alle undtagen fem medlemsstater – Tjekkiet, Estland, Italien, Malta og Rumænien – har derfor nationale menneskerettighedsinstitutioner. Der er også udvikling på vej i disse fem lande mod at akkreditere institutioner og opnå overensstemmelse med Parisprincipperne.

En vigtig udvikling siden FRA's rapport fra 2010 om institutionerne er oprettelsen af Det Europæiske Netværk af Nationale Menneskerettighedsinstitutioner (ENNHRI). Dette netværk støtter, styrker og forbinder de nationale menneskerettighedsinstitutioner og yder rådgivning om oprettelse og akkreditering, peer-udveksling og kapacitetsopbygning, solidaritet og fælles samarbejde med EU og andre mekanismer.

EU har aldrig lovgivet om spørgsmål vedrørende nationale menneskerettighedsinstitutioner. I Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 235/2014 af 11. marts 2014 om oprettelse af et finansieringsinstrument for demokrati og menneskerettigheder på verdensplan anerkendte EU imidlertid de nationale menneskerettighedsinstitutioners centrale betydning ved udtrykkeligt at forpligte sig til at støtte nationale menneskerettighedsinstitutioner i tredjelande. Endvidere henvises der til Parisprincipperne i **forordning (EF) nr. 168/2007** om oprettelse af FRA. En udtrykkelig og operationel inddragelse af organer, der fremmer grundlæggende rettigheder, i gennemførelsen af EU-retten indgår i den foreslåede reviderede forordning om fælles bestemmelser for EU's finansieringsprogrammer ⁽²⁾. Der henvises jævnligt til de nationale menneskerettighedsinstitutioner i debatten om EU's retsstatsmekanismer. De nationale menneskerettighedsinstitutioner kunne også i højere grad inddrages i EU's strategier og rammer med hensyn til spørgsmål såsom anvendelsen af Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder (chartret) eller rapportering i forbindelse med retsstatsprincippet. Eksistensen af stærke, effektive og uafhængige nationale menneskerettighedsinstitutioner i alle EU-medlemsstater er en forudsætning for, at de kan opnå deres fulde potentiale i en EU-sammenhæng.

NATIONALE MENNESKERETTIGHEDSINSTITUTIONER, DER OPFYLDER PARISPRINCIPPERNE OG HAR A-STATUS, I ALLE EU-MEDLEMSSTATER

Alle EU-medlemsstater har forpligtet sig til at oprette nationale menneskerettighedsinstitutioner. Da de har et horisontalt mandat på tværs af alle menneskerettigheder, er det vigtigt, at de nationale menneskerettighedsinstitutioner er bedre rustet til at gennemføre de grundlæggende rettigheder inden for EU-rettens snævrere anvendelsesområde.

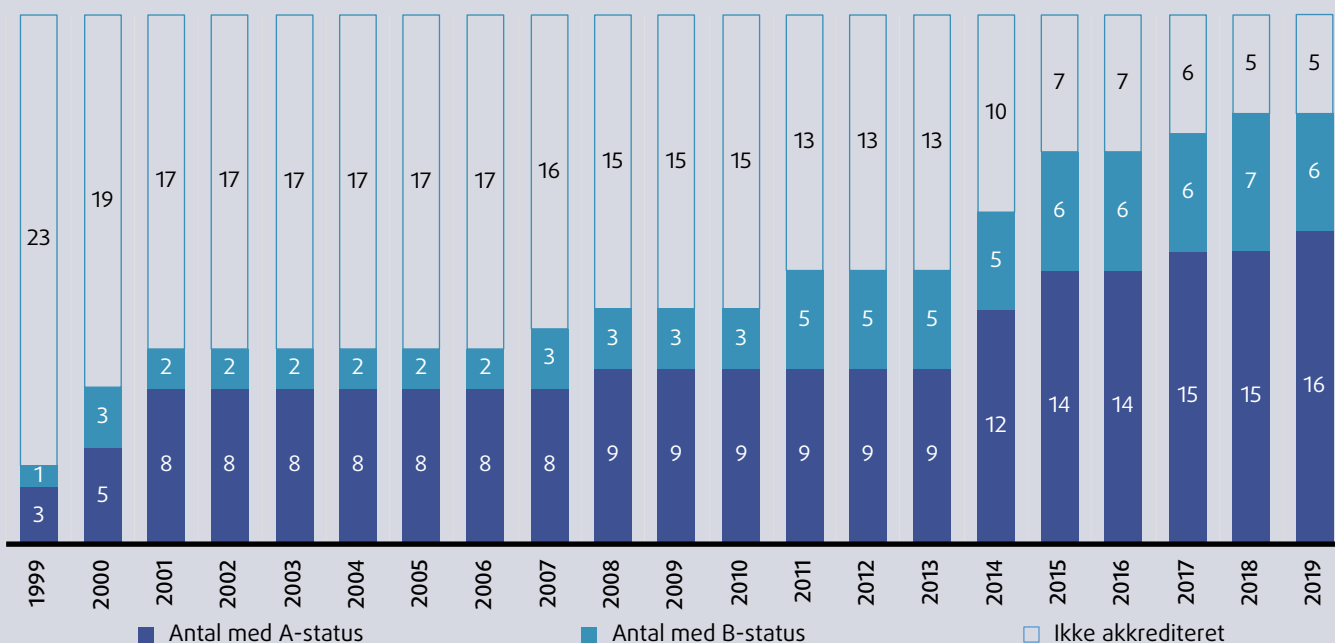

FRA'S UDTALELSE 1

FRA, der henviser til sin udtalelse i sin rapport fra 2010 om nationale menneskerettighedsinstitutioner, mener, at alle EU-medlemsstater bør have uafhængige, effektive og virkningsfulde nationale menneskerettighedsinstitutioner, der opfylder Parisprincipperne, med henblik på at sikre og fremme menneskerettighederne og de grundlæggende rettigheder mere effektivt.

⁽²⁾ Europa-Kommissionen (2018), **Forslag til forordning om fælles bestemmelser for [specifikke EU-fonde]**, COM (2018) 375 final, Bruxelles, den 29. maj 2018.

FIGUR 2: ANTAL EUROPÆISKE LANDE MED NATIONALE MENNESKERETTIGHEDSINSTITUTIONER, DER HAR A- OG B-STATUS

Kilde: FRA, 2020 [skrivebordsundersøgelse baseret på akkrediteringsdata på grundlag af medlemskab af ENNHRI og GANHRI]

FRA'S UDTALELSE 2

Medlemsstater, der har nationale menneskerettighedsinstitutioner, bør søge at forbedre deres effektivitet, uafhængighed og indflydelse, som anbefalet af GANHRI's akkrediteringsudvalg (SCA). Medlemsstater, der opretter nationale menneskerettighedsinstitutioner, bør basere sig på de generelle bemærkninger fra GANHRI's SCA for at sikre, at de opfylder Parisprincipperne. I denne henseende kan medlemsstaterne trække på den tekniske bistand, der stilles til rådighed af ENNHRI, mellemstatslige organisationer og FN's Menneskerettighedskontor (OHCHR).

Mens kun fem EU-medlemsstater slet ikke har nogen national menneskerettighedsinstitution, har 11 af de 27 medlemsstater imidlertid stadig ikke en national menneskerettighedsinstitution, der opfylder Parisprincipperne og har A-status, pr. juni 2020.

Note Omfatter kun 27 EU-medlemsstater; »ikke akkrediteret« angiver antallet af EU-medlemsstater uden en akkrediteret national menneskerettighedsinstitution.

STYRKEDE ROLLER FOR NATIONALE MENSKERETTIGHEDSINSTITUTIONER I EU – UAFHÆNGIG OVERVÅGNING AF DE GRUNDLÆGGENDE RETTIGHEDER I MEDLEMSSTATERNE

Kravet i EU-retten om at oprette eller udpege ligestillingsorganer har i mange lande betydet, at den nationale menneskerettighedsinstitution ligeledes fungerer som ligestillingsorgan. I en efterfølgende henstilling fra Europa-Kommissionen opfordredes EU-medlemsstaterne til at styrke ligestillingsorganernes uafhængighed og effektivitet, således at de bedre kan varetage deres opgaver, f.eks. give ofre for diskrimination uvildig bistand, fremme ligestilling, foretage uvildige undersøgelser samt udarbejde uafhængige rapporter og anbefalinger (**Kommissionens henstilling (EU) 2018/951 om standarder for ligestillingsorganer** – henstilling 1.2).

I Rådet for Den Europæiske Unions konklusioner om chartret, der blev vedtaget i september 2019, understregedes det, at »uafhængige nationale menneskerettighedsinstitutioner, ligestillingsorganer og andre menneskerettighedsmekanismer [...] spiller en afgørende rolle med hensyn til at beskytte og fremme de grundlæggende rettigheder og sikre overholdelse af chartret.« Det opfordrede til samarbejde med disse mekanismer og støttede dem inden for sine mandater, herunder gennemførelse og fremme af chartret.

Med deres brede menneskerettighedsmandat er de nationale menneskerettighedsinstitutioner relevante på de mange områder inden for EU-rettens anvendelsesområde, hvor chartret finder anvendelse. Dette omfatter centrale EU-retlige spørgsmål (f.eks. asyl og migration, databeskyttelse og strafferet), hvor de nationale menneskerettighedsinstitutioners overvågning af chartrets anvendelse i medlemsstaterne kunne styrkes. Institutionerne kan også udvikle samarbejde og støtte til aktører i forbindelse med chartrets håndhævelseskomponenter – regeringer, administrationer, lovgivere, dommere og andre aktører inden for retsvæsenet, retshåndhævende instanser, civilsamsfundsorganisationer og rettighedsforkæmpere – for at forbedre anvendelsen heraf og kendskabet til chartret.

Note: E&W, England og Wales; NI, Nordirland; SCT, Skotland.

FRA'S UDTALELSE 3

EU kunne mere konsekvent trække på de nationale menneskerettighedsinstitutioner som afgørende aktører i forbindelse med gennemførelsen af grundlæggende rettigheder, herunder ved at sikre en uafhængig og effektiv overvågning af de grundlæggende rettigheder i EU-medlemsstaterne. En sådan satsning på de nationale menneskerettighedsinstitutioner bør understøttes af tætte og regelmæssige forbindelser til specifikke nationale menneskerettighedsinstitutioner og navnlig ENNHRI. En kvalificeret interaktion kunne forbeholdes nationale menneskerettighedsinstitutioner, der opfylder Parisprincipperne, og ENNHRI. De nationale menneskerettighedsinstitutioners og ENNHRI's kapacitet til at indgå i en effektiv dialog skal også sikres ved at stille tilstrækkelige menneskelige og finansielle ressourcer til rådighed.

Enhver sådan inddragelse skal iværksættes uden at give køb på de nationale menneskerettighedsinstitutioners uafhængighed og effektivitet, som defineret i Parisprincipperne. De nationale menneskerettighedsinstitutioner overtager ikke staternes forpligtelse til at gennemføre de grundlæggende rettigheder, men kan yde uafhængig rådgivning og udarbejde landespecifikke anbefalinger og fungere som en uafhængig overvågningsmekanisme for staternes opfyldelse af deres forpligtelser med hensyn til de grundlæggende rettigheder.

FIGUR 3: INSTITUTIONER MED MANDAT SOM LIGESTILLINGSORGAN I HENHOLD TIL EU-RETEN

A-status																																		
B-status																																		
Ingen akkrediteret institution																																		
0 – bidragende (ikke eneste ligestillingsorgan)																																		
Ligestillingsorgan	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0				
	Belgien	Bulgarien – kommission	Bulgarien – ombud	Cypern	Danmark	Estland	Finland	Frankrig	Grækenland	Irland	Italien	Kroatien	Lettland	Litauen	Luxembourg	Malta	Nederlandene	Polen	Portugal	Rumænien – institut	Rumænien – ombud	Slovakiet	Slovenien	Spanien	Sverige	Tjekkiet	Tyskland	Ungarn	Østrig	Det Forenede Kongerige – E&W	Det Forenede Kongerige – SCT	Det Forenede Kongerige – NI	Nordmakedonien	Serbien

Kilde: FRA, 2020 [baseret på 33 svar på spørgeskema sendt til 34 nationale menneskerettighedsinstitutioner, FRA-skribebordsundersøgelse]

FRA'S UDTALELSE 4

EU-institutionerne kunne etablere en mere regelmæssig udveksling med de nationale menneskerettighedsinstitutioner. Dette kunne eksempelvis gøres i Rådet for Den Europæiske Union, i dets arbejdsgrupper om grundlæggende rettigheder og i andre arbejdsgrupper.

En regelmæssig udveksling af lovende praksis og udfordringer i forbindelse med de nationale menneskerettighedsinstitutioner kunne muliggøre gensidig læring om, hvordan menneskerettighedsinstitutionernes effektivitet, uafhængighed og indflydelse bedst kan styrkes for at gøre bedst mulig brug af dem i en EU-sammenhæng.

Endvidere kunne der ske udveksling med Europa-Kommissionen i forbindelse med f.eks. overvågningen af EU's charter om grundlæggende rettigheder og retsstatsprincippet.

FRA's undersøgelse viser, at kun fire af de 33 nationale menneskerettighedsinstitutioner, der er omfattet af denne rapport, på nuværende tidspunkt anvender chartret systematisk, mens de øvrige har anført, at de endnu ikke udnytter dets potentiale fuldt ud. Institutionerne er imidlertid af den opfattelse, at der generelt synes at være en stigning i anvendelsen af chartret i deres retlige og politiske systemer. På spørgsmålet, om chartrets rolle er steget i de seneste 10 år – efter at chartret blev retligt bindende – i forbindelse med de respektive nationale menneskerettighedsinstitutioners eget arbejde, svarede 16 af de nationale menneskerettighedsinstitutioner, der besvarede dette spørgsmål, at dets rolle er steget, mens 13 ikke så en sådan stigning i chartrets relevans for deres arbejde. 18 nationale menneskerettighedsinstitutioner anså chartrets begrænsede anvendelsesområde for at være en grund til ikke at anvende det så meget. Næsten lige så mange (16) anførte, at den manglende forståelse af chartrets merværdi i forhold til internationale instrumenter, f.eks. den europæiske menneskerettighedskonvention eller nationale retskilder (13), var en grund til, at chartret kun blev anvendt i ringe udstrækning. Institutionerne synes således hovedsagelig at opfatte chartret som værende alt for kompliceret at anvende, selv om kun fire nationale menneskerettighedsinstitutioner anførte, at begrænsninger i deres mandat var til hinder for, at de kunne gøre større brug af dokumentet.

Ifølge FRA's undersøgelse indgår forholdsvis få nationale menneskerettighedsinstitutioner – på grund af deres nationale fokus og etablerede kanaler til FN – i direkte udveksling og samarbejde med EU-institutioner. ENNHRI har imidlertid spillet en vigtig rolle med hensyn til at forbedre de nationale menneskerettighedsinstitutioners forbindelse til regionale politikker og processer, herunder på EU-plan. ENNHRI giver også disse institutioner en kollektiv stemme i hele regionen, herunder ved at udarbejde regionale rapporter og anbefalinger, der kan indgå i lovgivnings- og politikudformningsprocesser. Generelt kunne udvekslingerne mellem de nationale menneskerettighedsinstitutioner og EU øges betydeligt – både i EU-processer og i medlemsstaternes inddragelse i EU-procedurer.

Et vigtigt eksempel er muligheden for at udvikle nationale organer i forbindelse med overvågningen af EU-finansierede programmer på nationalt plan. I forbindelse med de nuværende EU-fonde, programmeringsperioden 2014-2020, kræver EU-lovgivningen, at medlemsstaterne – for at få adgang til EU-finansiering (f.eks. til regionaludvikling, samhørighed og sociale spørgsmål) – opfylder visse betingelser (forhåndsbetingelser), herunder kapacitet til at gennemføre EU-lovgivningen og EU-politikken om bekæmpelse af diskrimination og om ligestilling mellem kønnene samt FN-konventionen om handicappedes rettigheder. Med henblik på at overvåge gennemførelsen giver EU-retten også mulighed for at inddrage nationale organer med et ligestillingsmandat i relevante overvågningsudvalg på nationalt plan. Ifølge FRA's undersøgelse deltog imidlertid meget få nationale menneskerettighedsinstitutioner, der også er ligestillingsorganer, i EU-finansierede programmets overvågningsudvalg.

For den næste EU-programmeringsperiode, 2021-2027, giver Kommissionens nuværende forslag til den reviderede (såkaldte) forordning om fælles bestemmelser for EU-fonde mulighed for at inddrage nationale organer med ansvar for at

FRA'S UDTALELSE 5

EU bør fortsat stille ressourcer til rådighed for de nationale menneskerettighedsinstitutioner og ENNHRI for yderligere at støtte deres effektive bidrag til gennemførelsen af de grundlæggende rettigheder og retsstatsprincippet i Europa. Europa-Kommissionen kunne overveje flere finansieringsmuligheder for at hjælpe de nationale menneskerettighedsinstitutioner med at udvikle ekspertise i forbindelse med chartrets anvendelse på nationalt plan. Dette kunne fremme deres rolle med hensyn til at hjælpe medlemsstaterne med at anvende chartret, herunder i forbindelse med lovgivning og politikudformning og ved anvendelsen af europæiske struktur- og investeringsfonde.

Note: E&W, England og Wales; NI, Nordirland; SCT, Skotland.

FIGUR 4: AKKREDITERING AF NATIONALE MENNESKERETTIGHEDSINSTITUTIONER OG YDERLIGERE MANDATER I HENHOLD TIL FN-TRAKTATER

A-status	Belgien	Bulgarien – kommission	Bulgarien – ombud	Cypern	Danmark	Estland	Finland	Frankrig	Grækenland	Irland	Italien	Kroatien	Letland	Litauen	Luxembourg	Malta	Nederlandene	Polen	Portugal	Rumænien – institut	Rumænien – ombud	Slovakiet	Slovenien	Spanien	Sverige	Tjekkiet	Tyskland	Ungarn	Østrig	Det Forenede Kongerige – E&W	Det Forenede Kongerige – SCT	Det Forenede Kongerige – NI	Nordmakedonien	Serbien		
B-status																																				
Ingen akkrediteret institution																																				
0 – bidragende (ikke eneste ligestillingsorgan)																																				
CERD (artikel 14-organ)																																				
OPCAT (national forebyggende mekanisme)					0		0																													
CRPD (national overvågningsmekanisme)							0												0		0			0					0							

Kilde: FRA, 2020 [baseret på 33 svar på spørgeskema sendt til 34 nationale menneskerettighedsinstitutioner, FRA-skribebordsundersøgelse og feedback fra nationale menneskerettighedsinstitutioner]

fremme grundlæggende rettigheder. Denne potentielle rolle for enheder såsom nationale menneskerettighedsinstitutioner i EU-finansierede programmer er en mulighed for at styrke gennemførelsen af grundlæggende rettigheder i hele EU og styrke institutionernes rolle og øge deres indflydelse i praksis. Det er også en mulighed for bedre at integrere internationale menneskerettighedsstandarder i EU's lovgivnings- og politikudformningsprocesser.

FRA'S UDTALELSE 6

Med henblik på at øge det tilgængelige analyse- og evidensgrundlag for at kontrollere overholdelsen af chartret ved omsættelsen og gennemførelsen af EU-lovgivning bør medlemsstaterne overveje at opfordre de nationale menneskerettighedsinstitutioner til at bidrage til relevante procedurer. Dette kunne være i forbindelse med f.eks. kontrol af foreneligheden og konsekvensanalyser.

EU kan hente yderligere inspiration i FN's praksis, hvor nationale menneskerettighedsinstitutioner, der opfylder Parisprincipperne, får en særlig status med hensyn til deltagelse i og bidrag til en række organer, mekanismer og processer, herunder Menneskerettighedsrådet og traktatorganer. Sådanne muligheder er vidtrækkende i FN og omfatter input til landevurderinger, opfølgingsprocedurer, udvikling af standarder og klageprocedurerne.

VIRKNINGSFULDE OG SIKRE INSTITUTIONER

Evnen til at yde rådgivning til de politiske beslutningstagere og lovgiverne er af afgørende betydning, for at de nationale menneskerettighedsinstitutioner kan have stor indflydelse på menneskerettighedsområdet. FRA's undersøgelse (se **boks om metodologi**) viser, at de institutioner, der er

omfattet af denne rapport, anvender deres årsrapporter og tematiske rapporter til at sætte fokus på den relevante udvikling samt deres potentiale til at indgå i dialog med regeringer og parlamenter, herunder under covid-19-pandemien. Selv om de nationale menneskerettighedsinstitutioner normalt fremsender deres årsrapporter til parlamenter, er disse imidlertid ikke altid genstand for parlamentarisk behandling, hvilket begrænser deres synlighed og indvirkning. En sådan behandling er kun obligatorisk i nogle få lande.

De nationale menneskerettighedsinstitutioner skal have tilstrækkelige beføjelser til at kunne gøre deres indflydelse gældende. Stærke beføjelser, såsom evnen til at anmode ministre om at besvare specifikke forespørgsler, anvendes måske sjældent, men selve det forhold, at de eksisterer, kan give en national menneskerettighedsinstitution den nødvendige myndighed. Undersøgelsen i forbindelse med denne rapport viser, at alle institutionerne offentliggør oplysninger og data om deres aktiviteter og formidler dermed nyttige oplysninger til både eksternt evaluering og selvevaluering. Dette kan omfatte antallet af rapporter, der er udarbejdet, eller andre offentlige tiltag fra de nationale menneskerettighedsinstitutioners side, antallet af anbefalinger, der er vedtaget, eller antallet af overvågningsmissioner.

Note: *EEW, England og Wales; NI, Nordirland; SCT, Skotland.*

FIGUR 5: NATIONALE MENNESKERETTIGHEDSINSTITUTIONERS RÅDGIVNING TIL REGERINGER

	Belgien	Bulgarien – kommission	Bulgarien – ombud	Cypern	Danmark	Estland	Finland	Frankrig	Grækenland	Irland	Italien	Kroatien	Letland	Litauen	Luxembourg	Malta	Nederlandene	Polen	Portugal	Rumænien – institut	Rumænien – ombud	Slovakiet	Slovenien	Spanien	Sverige	Tjekkiet	Tyskland	Ungarn	Østrig	Det Forenede Kongerige – EEW	Det Forenede Kongerige – SCT	Det Forenede Kongerige – NI	Nordmakedonien	Serbien		
A-status																																				
B-status																																				
Ingen akkrediteret institution																																				
Eksplicit forpligtelse																																				
Eksplicit mulighed																																				
Implicit mulighed/i praksis																																				

Kilde: FRA, 2020 [baseret på 33 svar på spørgeskema sendt til 34 nationale menneskerettighedsinstitutioner]

For at forblive virkningsfulde skal institutionerne have et stærkt retsgrundlag, som indeholder bestemmelser om deres oprettelse og funktion og garanterer deres uafhængighed. I overensstemmelse med Parisprincipperne skal retsgrundlaget for enhver national menneskerettighedsinstitution navnlig vedrøre dens uafhængighed, eksistens, strukturer, mandater og beføjelser. Undersøgelsen i forbindelse med denne rapport har vist, at selv om retsgrundlaget for de nationale menneskerettighedsinstitutioner i EU-medlemsstaterne generelt er ret stærkt og baseret på lovgivning vedtaget af parlamentet, er kun 14 institutioner også beskyttet af forfatningsbestemmelser.

I tilknytning til retsgrundlaget er behovet for, at de nationale menneskerettighedsinstitutioners mandat er tilstrækkeligt bredt til at omfatte alle relevante menneskerettigheder og grundlæggende rettigheder. Mandatet bør i overensstemmelse med Parisprincipperne være baseret på de internationale instrumenter, som en stat er part i (Kompetence og ansvarsområde, punkt 3, litra b)). For at sætte fokus på de nationale menneskerettighedsinstitutioners rolle med hensyn til at fremme og overvåge de grundlæggende rettigheder i en EU-sammenhæng kunne dokumenter, der udgør grundlaget for disse institutioners arbejde, indeholde en udtrykkelig henvisning til chartret og EU-retten. FRA's undersøgelse viser, at der ikke som standard i forbindelse med institutionernes oprettelse henvises til chartret: Med undtagelse af et lovforslag i Sverige nævner de dokumenter, der udgør retsgrundlaget for de nationale menneskerettighedsinstitutioner i EU, ikke udtrykkelig chartret.

Ifølge FRA's undersøgelse har langt størsteparten af de 33 nationale menneskerettighedsinstitutioner, der er omfattet af denne rapport, mandater, som omfatter overvågningsaktiviteter. Blandt institutionerne udfører 28 overvågningsaktiviteter, f.eks. gennem inspektioner af tilbageholdelsessteder. Af disse gør 13 nationale menneskerettighedsinstitutioner dette som en eksplicit forpligtelse, otte som en eksplicit mulighed og syv alene på grundlag af etableret praksis.

Noter: E&W, England og Wales; NI, Nordirland; SCT, Skotland. (*) Under den finske nationale menneskerettighedsinstitutioners paraplystruktur har den parlamentariske ombudsmand sit retsgrundlag i forfatningen, mens menneskerettighedscentret er oprettet ved lov.

FRA'S UDTALELSE 7

For at styrke de nationale menneskerettighedsinstitutioners indflydelse kunne EU-medlemsstaterne opfordre disse institutioner til at fremsætte anbefalinger om konsekvenserne for de grundlæggende rettigheder af lovgivningsforslag og politikker med henblik på at forbedre overholdelsen af de grundlæggende rettigheder, herunder i den nødsituation, der for nylig blev erklæret i forbindelse med covid-19-pandemien. Parlater kunne også have et formaliseret forhold til nationale menneskerettighedsinstitutioner og sikre, at rapporter fra nationale menneskerettighedsinstitutioner, der stiles til parlamenter, præsenteres og behandles behørigt.

EU-medlemsstaterne kunne sikre en systematisk observation og offentlig rapportering af opfølgningen og gennemførelsen af de nationale menneskerettighedsinstitutioners anbefalinger. Dette kunne omfatte rapportering om, hvilke anbefalinger der stadig udestår og i hvilken fase, samt hvilke anbefalinger der udtrykkelig er blevet afvist, eller hvor der ikke har været nogen reaktion fra de kompetente nationale myndigheders side.

Hvis der ikke reageres på de nationale menneskerettighedsinstitutioners anbefalinger, kunne der være effektive formelle måder, hvorpå institutionerne kunne få disse behandlet af parlamentet.

FIGUR 6: TYPE AF RETSGRUNDLAG EFTER STAT OG INSTITUTION – FORFATNING ELLER ALMINDELIG LOVGIVNING

	Belgien	Bulgarien – kommission	Bulgarien – ombud	Cypern	Danmark	Estland	Finland	Frankrig	Grækenland	Irland	Italien	Kroatien	Lettland	Litauen	Luxembourg	Malta	Nederlandene	Polen	Portugal	Rumænien – institut	Rumænien – ombud	Slovakiet	Slovenien	Spanien	Sverige	Tjekkiet	Tyskland	Ungarn	Østrig	Det Forenede Kongerige – E&W	Det Forenede Kongerige – SCT	Det Forenede Kongerige – NI	Nordmakedonien	Serbien		
A-status																																				
B-status																																				
Ingen akkrediteret institution																																				
Forfatning							(*)																													
Lovgivning							(*)																													

Kilde: FRA, 2020 [baseret på 33 svar på spørgeskema sendt til 34 nationale menneskerettighedsinstitutioner og FRA-skribebordsundersøgelse]

FRA'S UDTALELSE 8

Af hensyn til uafhængigheden og effektiviteten kunne EU-medlemsstaterne, når de opretter nye eller styrker eksisterende nationale menneskerettighedsinstitutioner, sikre et solidt retsgrundlag – ideelt set sikret med en forfatningsbestemmelse. Ændringer af retsgrundlaget kræver forudgående effektive høringsprocesser, herunder en fremtrædende rolle for den nationale menneskerettighedsinstitution selv.

Ud over at have et bredt menneskerettighedsmandat til at behandle alle menneskerettigheder og en klar reference i deres mandat til den internationale menneskerettighedslovgivning (herunder traktater og fortolkninger foretaget af de tilsvarende overvågningsmekanismer) kunne der i retsgrundlaget eller tilsvarende for de nationale menneskerettighedsinstitutioner også henvises til EU-retten, chartret og Den Europæiske Unions Domstols praksis. Dette vil bidrage til at styrke forbindelserne til EU's grundlæggende rettigheder.

Ligeledes er 29 af institutionerne i stand til at undersøge systematiske krænkelser af menneskerettighederne og formulere anbefalinger om afhjælpning. Af disse gør 12 dette som en eksplicit forpligtelse, 10 som en eksplicit mulighed og syv alene på grundlag af etableret praksis. Endvidere har 27 nationale menneskerettighedsinstitutioner beføjelse til at undersøge påstande om systematiske krænkelser af menneskerettighederne på eget initiativ, som en eksplicit forpligtelse (10) eller mulighed (10) eller i praksis (7).

Hovedparten af institutionerne har også beføjelse til at undersøge individuelle klager over krænkelser af menneskerettighederne og formulere anbefalinger om afhjælpning, selv om andelen i denne forbindelse er lavere med 23 nationale menneskerettighedsinstitutioner (20 som en eksplicit forpligtelse).

Undersøgelsen i forbindelse med denne rapport viser, at alle nationale menneskerettighedsinstitutioner i et vist omfang overvåger og vurderer regeringers opfølgning og gennemførelse af anbefalinger, idet flere af institutionerne offentliggør data og oplysninger om de relevante myndigheders accept af deres anbefalinger.

Endelig skal der i forbindelse med vurderinger af nationale menneskerettighedsinstitutioner ses nærmere på deres konkrete handlinger og indflydelse – ud over, om de blot overholder de forskellige aspekter af Parisprincipperne. FRA's undersøgelse viser, at institutionerne måler deres indflydelse på menneskerettighedssituationen på grundlag af de vigtigste menneskerettighedsspørgsmål i samfundet. Sådanne vigtige spørgsmål kan være menneskerettighedsaspekterne ved retsstatsprincippet, migration og integration, miljømæssige og teknologiske ændringer, ligestilling og hadforbrydelser eller globale pandemiers indvirkning på de grundlæggende rettigheder.

Note:

E&W, England og Wales; NI, Nordirland; SCT, Skotland.

FRA'S UDTALELSE 9

EU-medlemsstaterne bør sikre, at de nationale menneskerettighedsinstitutioner har tilstrækkelige ressourcer til at foretage periodiske evalueringer af indvirkningen og effektiviteten af deres arbejde, herunder om nødvendigt eksterne evalueringer. Resultaterne af sådanne evalueringer skal offentliggøres.

FIGUR 7: NATIONALE MENNESKERETTIGHEDSINSTITUTIONERS BEFØJELSE TIL AT UNDERSØGE INDIVIDUELLE KLAGER OVER KRÆNKELSER AF MENNESKERETTIGHEDERNE

A-status B-status Ingen akkrediteret institution	Belgien	Bulgarien – kommission	Bulgarien – ombud	Cypern	Danmark	Estland	Finland	Frankrig	Grækenland	Irland	Italien	Kroatien	Letland	Litauen	Luxembourg	Malta	Nederlandene	Polen	Portugal	Rumænien – institut	Rumænien – ombud	Slovakiet	Slovenien	Spanien	Sverige	Tjekkiet	Tyskland	Ungarn	Østrig	Det Forenede Kongerige – E&W	Det Forenede Kongerige – SCT	Det Forenede Kongerige – NI	Nordmakedonien	Serbien		
	EksPLICIT forpligtelse																																			
EksPLICIT mulighed																																				
I praksis																																				
Ingen sådan mulighed																																				

Kilde: FRA, 2020 [baseret på 33 svar på spørgeskemaer sendt til 34 nationale menneskerettighedsinstitutioner]

UAFHÆNGIGE NATIONALE MENNESKERETTIGHEDSINSTITUTIONER

Et centralt element, der bidrager til at sikre de nationale menneskerettighedsinstitutioners uafhængighed, er udvælgelses- og udnævnelsesprocedurerne for medlemmerne af institutionernes besluttende organ. Det fremgår af SCA's akkrediteringsundersøgelse, at der skal gøres mere, herunder med hensyn til EU-medlemsstaterne. Der bør ligeledes ses nærmere på procedurerne for afsættelse ⁽³⁾.

Undersøgelsen i forbindelse med denne rapport viser, at der er behov for at forbedre udnævnelsesprocesserne til de nationale menneskerettighedsinstitutioners besluttende organer for at sikre gennemsigtighed og troværdighed. Trods store forskelle med hensyn til typer af organer og praksis mellem medlemsstaterne kan der drages generelle konklusioner, der er vigtige for alle. På grundlag af de generelle bemærkninger fra SCA og resultaterne i denne rapport er det erfaringen, at der bør sikres en udnævnelsesproces, der er gennemsigtig og åben for ansøgninger, eller at der på anden måde bør overvejes måder til at styrke institutionernes uafhængighed. De nationale menneskerettighedsinstitutioners uafhængighed ville blive styrket af kandidater, der undersøges nøje af et uafhængigt ekspertudvalg i henhold til lovmæssige krav, der sikrer gennemsigtighed og meritbaserede valg. Parlamentet kunne også inddrages i forbindelse med udvælgelsen af kandidater, f.eks. gennem rådgivende høringer.

FRA'S UDTALELSE 10

I overensstemmelse med Parisprincipperne og med henvisning til de generelle bemærkninger fra SCA mener FRA, at EU-medlemsstaterne bør forbedre udvælgelses- og udnævnelsesprocessen for medlemmer (ledere) af nationale menneskerettighedsinstitutioner og sikre større gennemsigtighed og processer, der er åbne for den bredest mulige vifte af ansøgere. Sådanne processer kunne omfatte inddragelse af uafhængige ekspertudvalg og parlamentet.

⁽³⁾ Se GANHRI (2018), **SCA General Observations**, 2.1.

FRA'S UDTALELSE 11

Som understreget af Rådet for Den Europæiske Union bør EU-medlemsstaterne sikre, at der bevares et gunstigt miljø for de nationale menneskerettighedsinstitutioner og civilsamfundet, således at disse institutioner ikke udsættes for trusler og chikane. For at forebygge, at institutionerne, herunder deres ledelse og medarbejdere, udsættes for trusler eller andre former for pres i forbindelse med arbejdet med at fremme og beskytte menneskerettighederne, skal EU og medlemsstaterne i tæt samarbejde med institutionerne iværksætte beskyttelsesforanstaltninger, herunder lovgivning.

Nationale menneskerettighedsinstitutioner, deres medlemmer og medarbejdere skal beskyttes mod chikane, angreb eller andre intimiderende handlinger som følge af deres aktiviteter i henhold til mandatet, og alle sådanne handlinger skal håndteres behørigt som en prioritet af EU-medlemsstaterne.

Et andet vigtigt institutionelt krav, der styrker de nationale menneskerettighedsinstitutioners uafhængighed og beskyttelsen mod nogle former for trusler, er beskyttelsen mod strafferetligt og civilretligt ansvar for handlinger begået af institutionerne under udførelsen af deres opgaver (funktionel immunitet). Fraværet af en sådan beskyttelse mod ekstern indflydelse kan føre til, at de nationale menneskerettighedsinstitutioner ikke er i stand til at udføre deres opgaver uden frygt for retssager. Undersøgelsen i forbindelse med denne rapport viser, at ledelsen i kun 16 ud af de 33 institutioner, der er omfattet af denne undersøgelse, nyder en sådan immunitet, som bestyrelsen også er omfattet af i fire medlemsstater. I andre lande, f.eks. Kroatien, nyder viceombudsmændene samme immunitet som ombudsmanden. Med hensyn til medarbejdere er der kun beskyttelse mod et sådant ansvar i to medlemsstater.

Der er forskellige andre former for trusler mod de nationale menneskerettighedsinstitutioner, herunder deres ledelse og medarbejdere, som i betydelig grad underminerer deres arbejde. Europarådets kommissær har rapporteret om en række trusler mod institutionerne, herunder i EU-medlemsstater. Truslerne omfatter budgetnedskæringer og indblanding i udvælgelses- og udnævnelsesprocessen ⁽⁴⁾; det er derfor vigtigt at have et stærkt forebyggelsessystem. Endvidere har FN anerkendt betydningen af nationale menneskerettighedsinstitutioner med hensyn til at forhindre represalier mod civilsamfundsorganisationer ⁽⁵⁾. FN's generalsekretær har for nylig understreget over for Generalforsamlingen, at staterne skal træffe foranstaltninger til at forhindre pres på nationale menneskerettighedsinstitutioner ⁽⁶⁾.

Rådet for Den Europæiske Union har »understreget nødvendigheden af, at der bevares et gunstigt miljø for uafhængige nationale menneskerettighedsinstitutioner, ligestillingsorganer og andre menneskerettighedsmekanismer« ⁽⁷⁾.

Undersøgelsen i forbindelse med denne rapport viser, at de vigtigste udfordringer med hensyn til at sikre, at der bevares et gunstigt miljø for nationale menneskerettighedsinstitutioner, omfatter tilfælde af chikane og trusler mod og angreb på deres medarbejdere, ledelse og lokaler. 13 nationale menneskerettighedsinstitutioner har rapporteret, at deres medarbejdere og frivillige havde været udsat for trusler og chikane som følge af deres arbejde, hovedsagelig i en onlinesammenhæng, i de seneste 12 måneder. En anden form for trussel er en alt for negativ diskurs om menneskerettighedsspørgsmål, hvilket blev rapporteret af en tredjedel af institutionerne.

⁽⁴⁾ Europarådets kommissær for menneskerettigheder (2018), **Paris Principles at 25: National Human Rights Institutions needed more than ever**, 18. december.

⁽⁵⁾ FN's Menneskerettighedsråd (2019), **A/HRC/RES/42/28**, 1. oktober.

⁽⁶⁾ FN's Generalforsamling (2019), **A/74/226**, 25. juli; FN's Generalforsamling (2020), **A/RES/74/156**, 23. januar.

⁽⁷⁾ Rådet for Den Europæiske Union (2019), **Rådets konklusioner om chartret om grundlæggende rettigheder efter ti år: status og det fremtidige arbejde**, s. 11.

INSTITUTIONER, DER AFSPEJLER MANGFOLDIGHED – I ET MILJØ, DER FREMMER MENNESKERETTIGHEDERNE

En pluralistisk repræsentation af samfundet inden for de nationale menneskerettighedsinstitutioner og deres rådgivende fora er et krav i Parisprincipperne, der hænger nøje sammen med deres uafhængighed. Det er et element af afgørende betydning for institutionernes effektive funktion og deres evne til at øve indflydelse på menneskerettighedssituationen i praksis. Den enkelte institution bør afspejle samfundets bredere sammensætning og ligeledes i sin arbejdsmetode relatere til samfundet i almindelighed ved at samarbejde med civilsamfundet og indgå i dialog med personer, som ellers kan blive ladt i stikken og ikke blive hørt. I henhold til Parisprincipperne skal udnævnelsen af medlemmerne af den nationale menneskerettighedsinstitution »fastlægges i overensstemmelse med en procedure, som sikrer alle nødvendige garantier med henblik på at sikre en pluralistisk repræsentation af alle samfunds kræfter (i det civile samfund), som er involveret i menneskerettighedernes fremme og beskyttelse«. Samarbejde med civilsamfundet er også et vigtigt element i Parisprincipperne.

I en EU-sammenhæng afspejler pluralisme respekten for den kulturelle, religiøse og sproglige mangfoldighed som fastsat i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder (artikel 22) og traktaten om Den Europæiske Union (artikel 2). Endvidere fastsætter traktaten (artikel 10, stk. 3), at beslutningerne i EU skal træffes så åbent som muligt og så tæt på borgerne som muligt. I denne sammenhæng synes det nyttigt, hvis kontrollen af menneskerettighederne tager hensyn til pluralismen i et samfund ved gennemførelsen af EU-ret.

Undersøgelsen i forbindelse med denne rapport viser, at 15 nationale menneskerettighedsinstitutioner søger at sikre pluralisme gennem sammensætningen af deres kollegiale besluttende organer – institutioner af kommissionstypen. Endvidere viser FRA's undersøgelse, at balancen mellem kvinder og mænd i medarbejder- og lederstillinger i institutionerne er bedre, end den var for 10 år siden i begge kategorier.

Note:
E&W, England og Wales; NI, Nordirland; SCT, Skotland.

FRA'S UDTALELSE 12

I overensstemmelse med Parisprincipperne opfordres EU-medlemsstaterne til at sikre, at de nationale menneskerettighedsinstitutioners strukturer og medlemmer favner samfundets forskellighed. Dette kan opnås gennem sammensætningen af kollegiale besluttende organer, rådgivende organer og medarbejdere. De nationale menneskerettighedsinstitutioner skal også være i stand til at have en regelmæssig og konstruktiv dialog med civilsamfundet. Det er af afgørende betydning for disse institutioners troværdighed og effektivitet, at de afspejler samfundets pluralitet, herunder marginaliserede grupper.

FIGUR 8: INSTITUTIONERNES MÅDER AT SIKRE PLURALISME PÅ

A-status	Belgien	Bulgarien – kommission	Bulgarien – ombud	Cypern	Danmark	Estland	Finland	Frankrig	Grækenland	Irland	Italien	Kroatien	Letland	Litauen	Luxembourg	Malta	Nederlandene	Polen	Portugal	Rumænien – institut	Rumænien – ombud	Slovakiet	Slovenien	Spanien	Sverige	Tjekkiet	Tyskland	Ungarn	Østrig	Det Forenede Kongerige – E&W	Det Forenede Kongerige – SCT	Det Forenede Kongerige – NI	Nordmakedonien	Serbien		
B-status																																				
Ingen akkrediteret institution																																				
Pluralistisk organ inden for den nationale menneskerettighedsinstitution																																				
Rådgivende organer – bred rækkevidde																																				
Rådgivende organer – snæver rækkevidde																																				

Kilde: FRA, 2020 [baseret på 33 svar på spørgeskema sendt til 34 nationale menneskerettighedsinstitutioner og FRA-skribesundersøgelse]

FRA'S UDTALELSE 13

EU-medlemsstaterne bør overveje at øge støtten til samarbejde mellem nationale menneskerettighedsinstitutioner og byer eller regioner – med målrettede ressourcer. Et sådant samarbejde ville ikke blot styrke menneskerettighederne på lokalt plan, men også understøtte kendskabet til rettighederne. Delmål 16.10 for bæredygtig udvikling («Der skal sikres offentlig adgang til information og beskyttelse af fundamentale frihedsrettigheder i henhold til international lovgivning og internationale aftaler») kunne tages yderligere i betragtning i forbindelse med styrkelsen af de nationale menneskerettighedsinstitutioners udvekslinger med forskellige forvaltningsniveauer, herunder byer og regioner.

Alle nationale menneskerettighedsinstitutioner, der er omfattet af denne rapport, samarbejder med civilsamfundsorganisationer. Næsten halvdelen af institutionerne er forpligtet til at gøre dette, en tredjedel har en eksplicit mulighed for at gøre dette, og omkring en femtedel gør dette i praksis. De nationale menneskerettighedsinstitutioner arbejder tæt sammen med civilsamfundet på følgende områder: 31 om oplysning og uddannelse og faglig uddannelse på menneskerettighedsområdet, 23 om fælles projekter og tre om andre områder. De anvender en række former for kommunikation og samarbejde med civilsamfundet. Det er fortsat en sjælden praksis, at institutionerne indkalder forslag og finansierer civilsamfundsorganisationer.

Som supplement til undersøgelsen i forbindelse med denne rapport foretog FRA en høring af civilsamfundet om dets samarbejde med nationale menneskerettighedsinstitutioner. Resultatet heraf viser, at selv om der finder en god dialog sted, kunne det diversificeres på flere tematiske områder, samarbejdet kunne formaliseres og udvides til at omfatte alle arbejdsområder, som dækkes af de nationale menneskerettighedsinstitutioner – et element, der også er bemærket i anbefalingerne fra SCA.

FRA's undersøgelse behandlede også andre former for inklusivitet. Næsten halvdelen af de nationale menneskerettighedsinstitutioner, der er omfattet, arbejder sammen med byers kompetente myndigheder og andre lokale myndigheder gennem forskellige former for samarbejde. Tre nationale menneskerettighedsinstitutioner har oprettet kontorer i forskellige dele af landet for i højere grad at nå ud til rettighedshavere eller sikre en øget fremme af rettigheder. Byers myndigheder har haft nytte af institutionernes ekspertise i forbindelse med rettigheder, hvilket har haft en positiv indflydelse på god forvaltningspraksis, herunder dialog med rettighedshavere i forbindelse med politikudformningsprocesser. Dette omfatter området rettigheder, såsom adgang til domstolsprøvelse, ret til information, religions-, samvittigheds-, menings-, informations- og talefrihed, håndtering og forebyggelse af diskrimination gennem målrettet uddannelse af offentligt ansatte i menneskerettigheder, tilgængelighed af tjenester og skabelse af plads til mangfoldighed.

Note:

E&W, England og Wales; NI, Nordirland; SCT, Skotland.

FIGUR 9: NATIONALE MENNESKERETTIGHEDSORGANISATIONERS SAMARBEJDE MED CIVILSAMFUNDSORGANISATIONER

A-status	Belgien	Bulgarien – kommission	Bulgarien – ombud	Cypern	Danmark	Estland	Finland	Frankrig	Grækenland	Irland	Italien	Kroatien	Letland	Litauen	Luxembourg	Malta	Nederlandene	Polen	Portugal	Rumænien – institut	Rumænien – ombud	Slovakiet	Slovenien	Spanien	Sverige	Tjekkiet	Tyskland	Ungarn	Østrig	Det Forenede Kongerige – E&W	Det Forenede Kongerige – SCT	Det Forenede Kongerige – NI	Nordmakedonien	Serbien		
Ingen akkrediteret institution																																				
Eksplicit forpligtelse																																				
Eksplicit mulighed																																				
Implicit mulighed/i praksis																																				

Kilde: FRA, 2020 [baseret på 33 svar på spørgeskema sendt til 34 nationale menneskerettighedsinstitutioner og FRA-skribesundersøgelse]

NATIONALE MENNESKERETTIGHEDSINSTITUTIONER MED TILSTRÆKKELIGE RESSOURCER

Tilstrækkelige finansielle og menneskelige ressourcer er af afgørende betydning for, at de nationale institutioner kan udføre deres forskellige menneskerettighedsmandater uafhængigt og effektivt.

De nationale menneskerettighedsinstitutioners forskellighed (hvoraf nogle også er ombudsinstitutioner og ligestillingsorganer) i EU-medlemsstaterne giver ikke mulighed for en nem sammenligning af de ressourcer, de har til rådighed, det være sig finansielle eller menneskelige ressourcer. Selv om FRA's undersøgelse viser en mindre generel forøgelse af institutionernes budgetter (hovedsagelig i forbindelse med yderligere mandater, uden at der er taget højde for inflation) i EU mellem 2010 og 2019, var der i nogle år og med hensyn til nogle nationale menneskerettighedsinstitutioner tale om betydelige budgetnedskæringer. En sammenligning af tilgængelige data mellem 2011 og 2019 for institutionerne viser, at der generelt har været en stigning i antallet af medarbejdere, hvilket imidlertid må ses i sammenhæng med et stigende antal opgaver.

Undersøgelsen i forbindelse med denne rapport viser, at mange nationale menneskerettighedsinstitutioner fortsat har et meget lille antal medarbejdere i forhold til deres mange mandater, idet de f.eks. også er et ligestillingsorgan i henhold til EU-retten, en national forebyggende mekanisme i henhold til FN's valgfrie protokol til konventionen mod tortur (OPCAT) og en national overvågningsmekanisme i henhold til FN's konvention om handicappedes rettigheder.

FRA'S UDTALELSE 14

I overensstemmelse med Parisprincipperne og anbefalinger vedrørende specialiserede organer fra Europarådet og Europa-Kommissionen bør EU-medlemsstaterne sikre, at de nationale menneskerettighedsinstitutioner tildeles tilstrækkelige finansielle og menneskelige ressourcer til, at den operationelle kapacitet kan opfylde deres mandater effektivt og uafhængigt. Med henblik herpå kunne rettidige udvekslinger mellem nationale menneskerettighedsinstitutioner og politiske beslutningstagere i form af høring forud for budgettet være hensigtsmæssigt – uden at dette berører deres uafhængighed. Generelle budgetnedskæringer i forbindelse med offentlige tjenester bør ikke stille disse institutioner uforholdsmæssigt ugunstigt.

Ressourcerne bør være tilstrækkelige til, at de nationale menneskerettighedsinstitutioner kan behandle væsentlige menneskerettighedsspørgsmål og gennemføre deres funktioner på en effektiv måde. Dette er vigtigt generelt samt med henblik på at styrke deres egen ekspertise i forbindelse med spørgsmål som f.eks. chartret. Institutionerne skal også have kapacitet til at øge kendskabet til deres mandat og funktioner hos den brede offentlighed og sårbare grupper.

Ressourcerne bør ligeledes gøre det muligt for de nationale menneskerettighedsinstitutioner at samarbejde med andre institutioner med en menneskerettighedsdimension på nationalt plan, sikre koordination og interagere med FN, Europarådet og andre internationale og regionale organisationer, herunder EU-institutioner.

FRA'S UDTALELSE 15

Der bør lægges særlig vægt på at sikre, at hvert eksplicite mandat og hver yderligere opgave, som tillægges en national menneskerettighedsinstitution, får tilført tilstrækkelige ressourcer, således at mandatet/opgaven kan udføres effektivt og uden at underminere det eksisterende arbejde.

EU og medlemsstaterne skal ligeledes sikre, at yderligere mandater og yderligere opgaver ikke gør indgreb i de nationale menneskerettighedsinstitutioners effektivitet ved at lægge beslag på uforholdsmæssig meget kapacitet eller fastsætte strategiske valg.

EU-medlemsstaterne bør høre de nationale menneskerettighedsinstitutioner om alle lovgivnings- eller politikinitiativer, der indvirker på disse institutioner, herunder mandater og budgetter.

De nationale menneskerettighedsinstitutioner spiller i henhold til Parisprincipperne og internationale standarder en vigtig rolle med hensyn til at samarbejde med FN. Af afgørende betydning er ligeledes samarbejde med regionale menneskerettighedsmekanismer og andre regionale og nationale mekanismer – herunder nationale menneskerettighedsinstitutioner i andre lande, der har kompetence inden for beskyttelse eller fremme af menneskerettigheder, samt andre organer med en menneskerettighedsdimension inden for det samme land.

Metodologi

Oplysningerne blev indsamlet på grundlag af primære og sekundære kilder (kvalitative og kvantitative).

FRA-medarbejdere indsamlede data på grundlag af spørgeskemaer og interview med de nationale menneskerettighedsinstitutioner i de på daværende tidspunkt 28 EU-medlemsstater og de to tilrædelseslande, der er omfattet af FRA's mandat – Nordmakedonien og Serbien. Denne indsamling blev foretaget mellem april og september 2019. De nationale menneskerettighedsinstitutioner eller tilsvarende institutioner med medlemskab af ENNHRI – med hensyn til medlemsstater uden en national menneskerettighedsinstitution – besvarede et spørgeskema og blev interviewet. I alt 34 nationale menneskerettighedsinstitutioner modtog FRA's spørgeskema; 33 svarede, selv om nogle institutioner valgte ikke at besvare alle afsnit af spørgeskemaet. Yderligere skrivebordsundersøgelse blev foretaget i samme periode. De nationale menneskerettighedsinstitutioner og de nationale forbindelsesofficerer foretog datakontrol af udkastet til rapport i januar 2020.

FRA modtog værdifuld feedback på den oprindelige dataanalyse og de vigtigste resultater fra det rådgivende udvalg for rapporten, som omfattede repræsentanter for ENNHRI, GANHRI, Equinet, Europarådet, Europa-Kommissionen, FN's Menneskerettighedskontor, OSCE-ODIHR, det rådgivende panel under FRA's platform for grundlæggende rettigheder og to uafhængige eksperter.

TABEL OVER MANDATER HOS NATIONALE MENNESKERETTIGHEDSINSTITUTIONER (ELLER NÆRMESTE TILSVARENDE) OMFATTET AF FRA'S UNDERSØGELSE (*)

National menneskerettighedsinstitution	Mandater									
	Fremme og beskyttelse af menneskerettigheder	Ombudsinstitutioner med et mandat vedrørende dårlig administration	Nationale forebyggende mekanismer i henhold til OPCAT	Nationale overvågningsmekanismer i henhold til CRPD	Ligestillingsorganer med et mandat vedrørende ligebehandling	Overvågning af tvangsmæssige tilbagesendelser (EU's tilbagesendelsesdirektiv)	Rapportering om menneskerettigheder (EU-direktiv)	Beskyttelse af retten til fri bevægelighed og mobilitet i EU	Andre mandater	Antal mandater pr. national menneskerettighedsinstitution
Nationale menneskerettighedsinstitutioner pr. mandat	33	15	18	23	15	8	2	4	12	
Den østrigske ombudsmandsinstitution	✓	✓	✓	✓					✓	5
Det interføderale center for lige muligheder og bekæmpelse af racisme og diskrimination (Unia) (Belgien)	✓			✓	✓			✓	✓	5
Republikken Bulgariens ombudsmand	✓	✓	✓	✓		✓		✓	✓	7
Kommissionen for beskyttelse mod diskrimination (Bulgarien)	✓				✓					2
Ombudsinstitutionerne i Republikken Kroatien	✓	✓	✓		✓				✓	5
Kommissæren for administration og beskyttelse af menneskerettigheder (Cypern)	✓	✓	✓	✓	✓	✓				6
Den offentlige forsvarer af rettigheder (Tjekkiet)		✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	7
Institut for Menneskerettigheder (Danmark)	✓		✓ (**)	✓	✓					4
Justitsministeren (Estland)	✓	✓	✓	✓	✓	✓ (**)				6
Menneskerettighedscenteret (Finland)	✓	✓	✓ (**)	✓						3
Den parlamentariske ombudsmand (Finland)	✓		✓	✓						4
Den nationale rådgivende kommission for menneskerettigheder (Frankrig)	✓			✓			✓		✓	4
Det tyske institut for menneskerettigheder	✓			✓					✓	3
Den græske nationale kommission for menneskerettigheder	✓								✓	2
Kommissæren for grundlæggende rettigheds kontor (Ungarn)	✓	✓	✓		✓				✓	5
Den irske kommission for menneskerettigheder og ligestilling	✓			✓	✓			✓	✓	5
Den nationale garant for rettigheder for tilbageholdte eller frihedsberøvede (Italien)	✓		✓	✓		✓				4
Ombudsinstitutionerne i Republikken Letland	✓	✓		✓	✓	✓			✓	6
Parlamentets ombudsmandskontor (Litauen)	✓	✓	✓							3
Den rådgivende kommission for menneskerettigheder i Luxembourg	✓			✓			✓			3
Det nederlandske institut for menneskerettigheder	✓			✓	✓					3
Kommissæren for menneskerettigheder (Polen)	✓	✓	✓	✓	✓					5
De portugisiske ombudsinstitutioner	✓	✓	✓	✓ (**)						4
Det rumænske institut for menneskerettigheder	✓									1
Folkets advokat (Rumænien)	✓		✓							2
Det slovakiske nationale center for menneskerettigheder	✓				✓					2
Ombudsmandsinstitutionen for menneskerettigheder i Republikken Slovenien	✓	✓	✓							3
Ombudsinstitutionerne i Spanien	✓	✓	✓	✓ (***)		✓				5
Ligestillingsombudsmanden (Sverige)	✓				✓					2
Ombudsmanden i Republikken Nordmakedonien	✓	✓	✓	✓			✓		✓	6
Borgernes beskytter i Republikken Serbien	✓	✓	✓							3
Kommissionen for ligestilling og menneskerettigheder (Det Forenede Kongerige)	✓			✓	✓					3
Nordirlands menneskerettighedskommission	✓			✓						2
Den skotske menneskerettighedskommission	✓		✓	✓						3

(*) Oprindeligt samlet i januar 2020, opdateres jævnligt, se **Annex III of NHRI mandates**; (**) Delvis involveret; (***) I henhold til generelt mandat.

Den fuldstændige rapport om stærke og effektive nationale menneskerettighedsinstitutioner findes på: <https://fra.europa.eu/en/publication/2020/strong-effective-nhris>

Se også: FRA (2010), **National Human Rights Institutions in the EU Member States. Strengthening the fundamental rights architecture in the EU**, Luxembourg, Publikationskontoret

FREMME OG BESKYTTELSE AF DINE GRUNDLÆGGENDE RETTIGHEDER I HELE EU —

De nationale menneskerettighedsinstitutioner er en afgørende del af systemet til beskyttelse af menneskerettigheder på nationalt plan. Ved at skabe større bevidsthed, yde rådgivning, overvåge og stille myndighederne til ansvar har de en central rolle med hensyn til at navigere mellem nutidens store menneskerettighedsudfordringer, og tackle både vedvarende problemstillinger som diskrimination og ulighed og nye spørgsmål som f.eks. konsekvenserne af kunstig intelligens og covid-19-pandemien for rettighederne.

FRA's resultater understreger, at for at de nationale menneskerettighedsinstitutioner kan udnytte deres potentiale, skal de have et klart mandat, uafhængighed, tilstrækkelige ressourcer, og medlemmerne skal afspejle vores samfunds mangfoldighed. De skal ligeledes opfylde Parisprincipperne om nationale menneskerettighedsinstitutioners uafhængighed og effektivitet, der er godkendt af De Forenede Nationer.

**FRA — DEN EUROPÆISKE UNIONS AGENTUR FOR GRUNDLÆGGENDE
RETTIGHEDER**

Schwarzenbergplatz 11 – 1040 Wien – Østrig

T +43 158030-0 – F +43 158030-699

fra.europa.eu

 facebook.com/fundamentalrights

 twitter.com/EURightsAgency

 linkedin.com/company/eu-fundamental-rights-agency

Den Europæiske Unions
Publikationskontor